Крисанова Т. А. Магія мультимодального смислотворення: синергія слова, зображення та звуку в коротких англомовних соціальних відео. Актуальні питання вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур та методики викладання іноземних мов. : Зб. тез доп. Міжнар. наук. конф., м. Вінниця, 21–22 черв. 2024 р. Вінниця, 2024. С. 165–168.

Крисанова Тетяна, *докт. філол. наук, професор*
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

МАГІЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО СМИСЛОТВОРЕННЯ: СИНЕРГІЯ СЛОВА, ЗОБРАЖЕННЯ ТА ЗВУКУ В КОРОТКИХ АНГЛОМОВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ВІДЕО

Поширення мультимодальної комунікації демонструє сучасну тенденцію до естетизації та візуалізації повідомлень, де вербальні, візуальні та аудіальні елементи зливаються в гармонійне ціле. На думку Ч. Форсевіля, мова, беззаперечно, залишається найдосконалішим каналом обміну інформацією, але вербальний спосіб все більше доповнюється, іноді навіть замінюється іншими, серед яких візуальний спосіб займає значне місце (Forceville, 2020).

Мета доповіді полягає у виявленні особливостей мультимодального смислотворення у коротких соціальних роликах, котре відбувається шляхом синергійного поєднання вербальних і невербальних ресурсів. Матеріалом аналізу слугують 217 відеороликів природоохоронної організації Greenpeace International 2013-2023 років, присвячених конструюванню кліматичної кризи та її наслідків для здоров'я і добробуту людей. Ролики розміщені на каналі YouTube і на офіційному сайті організації.

Сучасні лінгвістичні дослідження демонструють акцент на контекстному процесі смислотворення, висуваючи на перший план ідею смислу як конструкту. Смислотворення в дискурсі розглядають як процес інтерпретації, конструювання і реконструювання подій та взаємовідносин у світлі спільних знань, спільного досвіду та культурних ресурсів (Matthiessen, 2009).

Методологія дослідження базується на досягненнях мультимодального аналізу дискурсу (Bateman & Schmidt, 2012; Jewitt et al., 2021). Мультимодальність, «закорінена в семіотиці та лінгвістиці» (Jewitt et al., 2021, с.4), дозволяє аналізувати мовленнєві явища у взаємодії з соціальним ландшафтом інтеракції та комунікації, оскільки семіотичні ресурси, відмінні від мови, здатні служити для репрезентації та комунікації. Мультимодальний аналіз дискурсу спрямований на вивчення інтегрального використання модусів та семіотичних ресурсів у процесі смислотворення, що забезпечує інтерпретацію відносин, які можуть бути встановлені між ними для досягнення комунікативної мети (Krysanova & Herezhun, 2023). Модуси розглядають як перцептивні канали, пов'язані з тим, як людина сприймає матеріальні об'єкти через слух, візуальне спостереження або відчуття (Bateman & Schmidt, 2012). Модуси вміщують семіотичні ресурси, котрі трактують як соціально зумовлені комунікативні ресурси конструювання соціальних, індивідуальних, афективних тощо смислів,

визначені потребами конкретної спільноти (Jewitt et al., 2021). Модуси і семіотичні ресурси взаємодіють, створюючи смисл, який можливо проаналізувати лише в динаміці.

Екологічні відеоролики Greenpeace, тривалістю до трьох хвилин, є ефективним засобом комунікації, який привертає увагу глядачів до екологічних проблем. Ці відео використовують синергійне поєднання вербального тексту, динамічного зображення та кінематографічних технік для створення смислу. Вони завжди спрямовані на цільову аудиторію, маючи на меті підвищити обізнаність громадськості про нагальні екологічні питання, надихнути до дії, змінити думку або переконання. За своєю суттю вони є проактивними, оскільки містять чіткий заклик до дії, звернений до глядачів. Майстерно поєднуючи логічний раціональний компонент, актуалізований вербальним текстом, з потужним емоційним впливом візуальних і кінематографічних засобів, відео виступають засобом впливу на формування суспільного світогляду.

Відеоролики конструюють кліматичну кризу через інтеграцію елементів трьох семіотичних ресурсів за допомогою візуального та аудіального модусів. Кожен семіотичний ресурс має потенціал для емоційного смислотворення за допомогою набору властивих семіотичних засобів.

Вербальний семіотичний ресурс представлений лексичними, синтаксичними та прагматичними засобами через аудіальний модус – як закадровий голос, який реалізує вербальний текст, так і через візуальний модус – у вигляді субтитрів, плакатів, написів на екрані. Характерними вербальними засобами є номінації екологічної загрози (*damage, challenge, battle, stake, risk, peril*), причини кліматичної кризи (*pollution, water contamination, climate change*), об'єкти, котрі перебувають під впливом кризи (*the Earth, planet, land, humans, animals, plants, children, air*). Зазначені елементи конструюють смисл за допомогою референції до конкретної ситуації. Дієслова, пов'язані з чуттєвим сприйняттям (*see, hear, smell, feel, breathe, taste*), дієслова руху (*fight, combat, defend, kill, protect, destroy, burn, run*) та емоційно-забарвлені лексеми (*sad, depressive, worry, alarmed, fear, happy, enthusiastic, passionate, inspiring, interested*) утілеснюють смисл, апелюючи до почуттів. Ідеологічні аспекти відеороликів актуалізовано через вживання модальних слів (*I want an energy revolution*), метафор і метонімій (*Oil is war*), заклику до дії (*Save the sea*), слоганів, вимог (*Strong global plastics treaty now!*) і риторичних запитань (*Oil profits or our future?*).

Невербальний семіотичний ресурс імплементовано зображеннями – людей, тварин, природних або промислових об'єктів. Люди зображені в динаміці, у ситуаціях природнього лиха або їх наслідків, демонструючи страждання від забруднення оточуючого середовища. Тварини та рослин на екрані також перебувають у ситуаціях ризику для їх існування. Зображення природних катастроф, котрі є результатом індустріальної діяльності людей, надають вербальному тексту негативної конотації, конструюючи відповідні референтні ситуації

Кінематографічні засоби також здатні актуалізувати смисл і тому повинні бути враховані під час аналізу. У відеороликах вони представлені музикою,

голосом за кадром, освітленням (спалахи, мерехтіння, гра світла і тіні), розміром кадру (крупний, середній, дальній), ракурсом камери (суб'єктивна камера, ракурс з висоти пташиного польоту, голландський кут), які мають смислотвірний потенціал через здатність надавати емоційного забарвлення зображенню і вербальному тексту.

Отже, процес смислотворення в коротких соціальних відео відбувається в результаті інтеграції вербальних, невербальних і кінематографічних ресурсів. Відео відіграють ключову роль у привертанні уваги глядачів та реалізації емоційного зв'язку з ними, а їх мультимодальний характер створює можливості для змістовного впливу на формування поглядів та переконань. Смислотворення передбачає активну участь учасників спілкування в приписуванні смислу символам, словам або подіям, з урахуванням їхнього культурного походження, особистого досвіду та спільних знань. Цей динамічний процес виходить за рамки простого кодування\декодування інформації; він передбачає створення послідовних і особистісно значущих інтерпретацій, які сприяють розумінню світу людиною.

У результаті такого погляду, смисл постає не як завершена сутність, яку потрібно «комунікувати», а як постійний інтерактивний процес між тими, хто конструює смисл, і тими, хто його реконструює.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bateman, A. & Schmidt, K.-H. (2012). *Multimodal Film Analysis. How Films Mean*. London, New York: Routledge.
2. Forceville, Ch. (2020). Visual and Multimodal Communication. Applying the Relevance Principle. Oxford: Oxford University Press.
3. Jewitt, C., Adami, E., Archer, A., Bjorkvall, A., & Lim, F.V. (2021). Editorial. *Multimodality & Society*, *1*(1), 3-7. https://doi.org/10.1177/2634979521992902
4. Krysanova, T., & Herezhun, O. (2023). Multimodal meaning-making of aggression in English song narrative: A cognitive-pragmatic perspective. Cognition, Communication, Discourse, (26), 83-108. https://doi.org/10.26565/2218-2926-2023-26-05
5. Matthiessen, Ch. M. I. M. (2009). Multisemiosis and Context-Based Register Typology: Registerial Variation in the Complementarity of Semiotic Systems. In E.Ventola, & A. J. M. Guijarro (Eds.), *The world shown and the world told* (pp. 11-38). Basingstoke: Palgrave Macmillan.